

Život vo výškach je napínavý

Známe porekadlo tvrdí, že najlepšie je stáť rovnými nohami na zemi, čo väčšine ľudí i vyhovuje. Nájdu sa však aj takí, ktorým to nestačí. Milujú pohyb po vertikále, previsoch a s tým spojenú a zvýšenú hladinu adrenalínu. Jedným z takýchto ľudí je predseda horolezeckého klubu HK Manín Považská Bystrica Ladislav Makay, ktorý stojí na čele klubu so šesťdesiatročnou tradíciou, s viac ako stovkou členov. A prečo sa práve on stal horolezcom?

„Ľudia, ktorí majú nejakú záľubu, často ich vyskúšajú viac, kým zakotvia pri tej svojej, srdcovej. Ja som v detstve závodne lyžoval, venoval som sa jachtingu a zažíval som prvé dotyky s horolezectvom. Osud chcel, aby som ostal pri horolezectve. Asi to najviac vyhovuje mojej povahe. Je to šport spojený s prírodou, slobodou ducha a pohybom, ale aj veľkou zodpovednosťou za seba a svojich kamarátov – spolulezcov. Pri zodpovednom prístupe horolezectvo nie je nebezpečnejšie ako ktorýkoľvek iný šport. Osobne mi vyhovuje veľká miera slobody, individuality, ale aj to, že primerane možno liezť aj vo vyššom veku.“

rý už zažila o otca, keď aktívne liezol. Tajil som pred ňou, čo sa dalo, ale asi zrejme vedela svoje. Našťastie, jej obavy sa nikdy neaplnili. Po mojich detských dotykoch s horolezectvom som začal aktívne a samostatne liezť až od pätnástich rokov spoločne s Vladom Valachom. Najväčším vzorom nám bol výborný horolezec a reprezentant Fero Piaček. Vtedy som mal už dosť rozumu na to, aby som zbytočne neriskoval.

Čo vám záľuba dala a čo naopak vzala?

Horolezectvo je fenomén, ktorý je zmesou športu, lásky k prírode a priateľstva. Človeka preto obohacuje po viacerých stránkach. Umožnilo mi to prežiť veľa nád-

V Dolomitoch s Jaroslavom Zábojníkom a novinami Obzor.

Strach, ktorí rodičia prežívajú pri tomto športe, nemožno opísať. Ako to znášali u vás doma?

Horolezectvo sme mali v rodine, takže som to mal o niečo ľahšie. Mój otec – Ladislav Makay starší – bol horolezcom už od druhej polovice päťdesiatych rokov a bol svojho času veľmi úspešný. V šesťdesiatych rokoch vyliezol s kamarátmi niekoľko významných výstupov u nás aj v zahraničí. Otec, ako bývalý lyžiar, vniesol do oddielu metodický tréning a bol dlhé roky cvičiteľom. Už od malička ma brával do Maninskej tiesňavy. Občas sa v rodine spomína, že som skôr liezol po skalách, než chodil. Do horolezectva ma nikdy nenútil, ani nepodnecoval. Vedel, že horolezcom sa musí človek narodiť. Buď to v človeku je, alebo nie je. Ak nie, potom je zbytočné kohokoľvek nútiť. Horšie to bolo s mamou. Jedným z jej prvých pocitov, keď začala niečo tušiť, bol strach. Ten istý strach, kto-

herných chvíľ v našich horách, Alpách aj na Kaukaze. Spoznať cudzie krajiny a cudzích ľudí, ale aj svojich kamarátov. Priateľstvo na lane je jedno z najpevnejších a najzodpovednejších. Často máte životy svojich priateľov vo svojich rukách, rovnako oni váš. Aj sám seba spozná človek až v extrémnych situáciách. Zistil som, že ak je človek vystavený extrémnej záťaži, dokáže aj nemožné. Spomínam si, ako priateľ prenocoval na Kaukaze v stene pri mínus dvadsaťpäť bez spacáku, ktorý nám nešťastnou náhodou „zhučal“ do doliny aj s vysielačkou. Tak tiež na Kaukaze som zlaňoval na chrbte s kamarátom, ktorý si zlomil obidve nohy. Celý čas som mu hrozne nadával, lebo inak by som to nezvládol. Bolo to ďaleko za hranicou toho, na čo by som si trúfol za normálnych okolností. Napríklad jednému spolulezcovi sme raz museli doslova cmúľať prsty na nohách, ktoré mu omrzali, ak sme nechceli, aby o ne

Ladislav makay mal vzťah k horolezectvu už od detstva.

prišiel. V civilizovaných krajinách pôsobí horská služba, ktorá v nevyhnutných prípadoch dokáže horolezcom pomôcť... V bývalom Sovietskom zväze nič také nie je možné, takže aj preto sme museli krízové situácie riešiť sami a spoliehať sa tam len na seba. A žiaľ, nie všetci sme sa vždy s takejto výpravy vrátili. Tak ako iné športy, aj horolezectvo si občas vyžiada krutú daň. Stratou sú kamaráti a kamarátky, ktorí žijú už len v našich spomienkach.

Spomínate si na najhorší zážitok?

Tie najhoršie zážitky sa samozrejme viažu k strate priateľov.

A keď sa to skombinuje s ruskou mentalitou a byrokraciou, je to doslova horor. Na Kaukaze nám zahynul kamarát a my sme ho museli v cínovej rakve sprevádzať až domov. Vybaviť všetky potvrdenia a náležitosti bol v bývalom Sovietskom zväze dosť veľký problém. Každý bol zaspätý a nikto kompetentný. A to množstvo vodky, čo sme museli s nimi popiť, aby sa veci aspoň trochu pohli. Hrôza! Ešte nás nútili mŕtveho kamaráta prezliekať a umývať. Radšej sme to poriadne zaplatili. A tá nekonečná cesta! Z tohto zážitku som bol dosť dlho otrasený a na nejaký čas som na horolezectvo

zanevrel. Kamaráti a kamarátky z nášho vtedajšieho oddielu ma vrátili späť.

Spomínate kamarátky. Znamená to, že horolezectvo nie je len mužská záležitosť?

Samozrejme, že nie. Všade, kde sú „pekni chlapi“, musia byť aj ženy. V našom klube tvoria ženy a dievčatá asi desať percent členskej základne. A nie sú to členky iba na okrasu. Sú zdatné, vytrvalé... nevyžadujú žiadne úľavy. Niektoré vynikajúco lezú a všetky vnášajú medzi nás potrebnú dávku jemnosti a citu. Naša najstaršia členka má cez sedemdesiat rokov, a hoci už nelezie, zúčastňuje sa spoločenskej činnosti a všetci ju máme radi. Bez našich dievčat by klub nebol tým, čím je.

Váš klub má jednu z najmodernejších umelých lezeckých stien na Slovensku. Čo jej stavbe predchádzalo?

Do roku osemdesiatdeväť sme patrili pod telovýchovnú jednotu. Po zmene režimu sa TJ rozčlenila a náš vtedajší oddiel získal najskôr správcovstvo a neskôr aj vlastníctvo bývalej telocvične pri starom cintoríne. Už tam sme si vybudovali umelú stenu. Keď nám jeden nemenovaný obchodný reťazec zbúral telocvičňu a začal stavať supermarket, dali sme si ako podmienku vybudovanie náhradných telocvičných priestorov, spolu s novou lezeckou stenou. Bežní zákazníci hypermarketu ani netušia, aké priestory sú nad ich hlavami. Nám stena umožňuje predĺženie lezeckej sezóny prakticky na celý rok, dôkladný výcvik začiatočníkom a poriadanie lezeckých súťaží.

Je ťažké stať sa horolezcom?

Pre niekoho áno, pre iného nie. Rolu nehrajú ani tak telesné dispozície, ako skôr vôľa, chuť a presvedčenie. Veľa ľudí to skúsilo, skúša a, prirodzene, nie všetci pri tom ostanú. Kde je vôľa, tam je cesta. Adept horolezectva najlepšie urobí, ak pride do klubu, kde sa mu dostane najmä odbornej a metodickéj pomoci. Kto má

záujem, nájde nás aj na našej internetovej stránke. Pre začiatočníkov usporiadujeme kurzy a školenia. Na horolezeckú stenu ich pustíme iba riadne vyškolených a pod odborným dozorom s náležitým istením. Výhodou pre rodičov je, že ich deti sú pod riadnym trénerským dozorom, pričom náklady na školenia znáša z väčšej časti klub. V súčasnosti málokto pracuje s mládežou, preto máme dostatok záujemcov. Nemáme však tendenciu byť masovým športom, skôr sme individualisti. Mrzí nás však, keď veľmi talentovaný mladý lezec nemá dostatok vôle a predčasne skončí.

Zmenilo sa samotné horolezectvo od čias, kedy ste vy začínali?

Všetko sa mení, horolezectvo nie je výnimka. V časocho, keď začínal môj otec, bol horolezec všestranný športovec, ktorý vedel lyžovať a táboriť v prírode. Dôraz sa kladol na zimné táborenie v horách. Samozrejme, lezecké výkony aj výstroj boli slabšie. V mojich začiatkoch sme už mali lepší výstroj, dosahovali sme lepšie výkony v lezení, ale neboli sme už takí všestranní. Bolo však menej rivality a viac kamarátstva. Horolezecký materiál privážali niekoľkí šťastlivci, čo sa dostali na západ. Mnoho dobrého materiálu sa pokútno vyrobilo v bývalých Považských strojárňach. Dnes je zase všetko inak. Materiálu, hoci nie je lacný, je dostatok. No samotné horolezectvo akoby sa začalo členíť na lezecko a horolezectvo. Dnes už existujú vynikajúci lezci na umelých stenách, ktorí dokážu vyhrať súťaž, ale nemajú potrebu liezť na skutočné skaly v prírode. Lezenie akoby sa stávalo samoučelným. Na druhej strane, stále je dosť skutočných horolezcov, ktorý lezú kvôli prírode a zážitkom v nej. Podstata nášho športu, ktorá je v určitej výnimočnosti, individualizme, slobode, adrenalíne, odvahe a potrebe prekonávať samého seba, sa podľa mňa nemení. Je to život na vertikále, ktorý je trochu iný, a preto výnimočný.

Milan Valach

Počas výstupu si treba aj oddýchnuť.